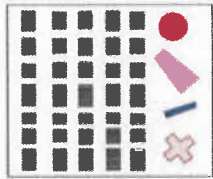

Bøker Framtidsbiblioteket

Før og etter: Dette er illustrasjonen til Liv Sætre's foredrag om fremtiden. Det bokreolbaserte bibliotek erstattes av et hvor bibliotekaren er blitt kurator og regissør. Det er alt vi vet.

► I fremtiden blir det ...

Samlingspleie og kassering er faktisk en del av faget. Det er lov å ha følelser for biblioteket. Men fagfolk kan ikke forankre sine oppfatninger i følelser. Personlig liker jeg jo bokhyller. Men jeg kan ikke bruke det som bevis på at store rom fulle av bokreoler fungerer for flertallet av dem som går på biblioteket.

Profetens kilde. Tord Høivik er en av statistikerne blant bibliotekakademikerne og han viser altså til brukerundersøkelser. Men han forteller også om en annen inspirasjonskilde til vekkelsen vi er vitne til nå. Det er et britisk firma som heter *Opening the book*.

– De har holdt mange kurs i Norge. Jeg har selv vært på kurs med dem. Budskapet er at vi må gjøre som man gjør i matvarebutikkene, altså undersøke samspillet mellom det som stilles ut og hvordan kundene oppfører seg. Resultatet er at blant fagfolk som jobber med bibliotekinnredning så er det enighet om at det er åpne arealer med utstilling av bøker som er best. Så skal også bokhyllene utvikles, men mange reoler har ikke verdi i seg selv. Tvert imot tar de opp plassen for alt det andre.

Hva er alt det andre? Men mens hele denne verden syder av optimistiske konferanser om bibliotekets rolle i vår digitale tid, så kom det fra Tvedestrand, fra Steinar Thorsen, biblioteksjefen: «Jeg har ikke sett ett overbevisende innlegg om hva folkebibliotekene skal gjøre i it-sammenheng». I dette fikk Steinar Thorsen støtte fra uventet hold: «Enig», skrev nemlig nettredaktøren i Norsk Bibliotekforening, Anders Ericson, en mann som selv er formidlingskanal for en strøm av bibliotekvisjoner.

Og så ser han seg rundt, denne Steinar fra Tvedestrand, han ser seg rundt i kommuneøkonomien, og skriver: «It-profetene får så stor gjennomslagskraft at vi ikke får ressurser til å utvikle det tradisjonelle biblioteket. På den måten blir profetiene om at dets tid er over selvpoppfyllende.»

La oss ringe Tvedestrand. Hvordan blir profetiene selvpoppfyllende?

– Faren er at politikerne spør seg hvorfor i all verden de skal

bruke penger på å forbedre et tradisjonelt bibliotek når it-løsningen ligger like rundt hjørnet. Men også for ti år siden var det papirløse samfunn og e-bøkene like rundt hjørnet. Dersom det er en omveltning vi står overfor så ligger den lenger frem i tid enn hva de hissigste profetene fremstiller det som. Hvis vi lar deres fremstilling dominere i offentligheten lager vi ris til egen bak.

Profeter og vriompeiser. Også i Tvedestrand skal det bygges nytt bibliotek. Da må vel Steinar Thorsen, som vi i denne sammenheng kaller en vriompeis, også kunne avkreves en strategi for fremtidens tvedestrandbibliotek?

– Hør her. Når det gjelder it-siden så er vi sikkert ikke der vi bør være. Men ingen vet hvordan utviklingen videre blir på det området. Men det gir i alle fall vet, er at når det gjelder de tradisjonelle funksjonene så har vi utviklingsmuligheter i massevis. Vi mangler mye i selve medietilbudet. Og for å være den åpne møteplassen som vi lett kan være, så er både lengre åpningstider og bedre bemanning helt avgjørende. Det er et budsjettspørsmål. Og skal vi få dette til må vi ikke snakke ned biblioteket slik vi kjenner det.

– *Hvordan ser det ut i hylledine, Thorsen? Tord Høivik har vel rett i at det er noe å lære av matbutikkens hyllevitenskap?*

– Å ja. Jeg kasserer ukurant litteratur. Det har alltid vært en del av faget. Men en av gledene ved denne jobben inntreffer når det kommer en med et ganske eksentrisk låneønske og jeg faktisk kan si, «ja, her er dens», uten at hun da slipper å vente noen dager på at vi får den innlånt fra et annet bibliotek.

Det der er også kvalitet. Riktignok har bibliotekene en effektiv logistikk seg imellom, der går biler i et finmasket nett gjennom landet dag og natt, men innlån betyr uansett ventetid og at man må gjøre seg to ærend. Da oppleves biblioteket som akterutseilt. Som lesebrettet når man ikke får ladet. Som Nasjonalbibliotekets digitale utgaver når man oppdager at de er stengt for utskrift. Som skjermen som ikke lystyr din finger.

hg@morgenbladet.no

Mannen og myten: Al Capone røyker sigar mens advokaten hans, Abe Teitelbaum, forklarer jussen i myndighetenes skattesak mot ham, Miami 1941. FOTO: SCANPIX

Avishistoriens Scarface

En kunnskapsrik pageturner som både avliver og opprettholder myter om USAs folkefiende nummer én.

På tampen av karrieren var den sagnomsuste gjengleder Al Capone en superkjendis, «landets fremste varemerke, kjent i junglene på Java og i det øde Lappland», ifølge en av datidens artikler. Selv skandinaviske aviser dekket i 1931 dommen på elleve års fengsel for skatteunndragelser som myndighetene i Washington fikk i stand, fordi politikere og politi i Chicago befant seg i lomma på gangsterveldet. Da hadde han begått og beordret et ukjent antall mord og bygget opp et imperium basert på smugling og salg av sprit, prostitusjon og gambling. En mengde filmer og tv-serier, som *The Untouchables (De ubestikkelige)* fra 1987, og et stort antall bøker foregir, ofte uriktig, å handle om «Scarfaces» liv. Den første biografien kom allerede i 1930, samme år som han ble utropt til *Public Enemy No. 1*.

Når svenske Henrik Höjer nå skriver en biografi om *The Big Fellow*, er det med en ambisjon om å korrigere mytene som helt fra midten av 1920-tallet har festet seg ved navnet Capone. Muligheten for en riktigere versjon kommer hovedsakelig av en ny, digital kildebruk. Datidens dominerende dagsavis Chicago Tribune har åpnet arkivet der alle begivenheter og navn er indeksert, noe som gir tilgang til hver minste notis om blodige gangsterkriger eller valnøppastaen Al fikk av sin kjære mor.

Mediepersonlighet. Arkivet muliggjør også et korrekt bilde av hvordan og hvor ofte Capone ble omtalt, noe som viser at han på 1920-tallet var en nokså ukjent «revolvermann fra Chicago», og at det er først rundt 1930, når han er i ferd med å miste makten, at berømmelsen skyter fart. Den største myten Höjer avliver, er at Capone var en uovertruffen gangsterkonge. Selv om han ledet en av Chicagos største gjenger gjennom seks år, var han

alltid truet og til tider tilsidesatt. Det som først og fremst skilte ham fra andre gangsterledere var at han var mer snakkesalig enn dem, og ble en mediepersonlighet. Datidens mytifiering begrunnes med et sosialdarwinistisk syn på det urbane mennesket der Al, med klassereisen fra fattige Little Italy til skyskraperhimmelen i The Loop, personifiserte den amerikanske drømmen.

Den største myten Höjer avliver, er at Capone var en uovertruffen gangsterkonge.

Den nøkternt skrevne boken er overstrødd med sitater av og om Capone, og det bidrar til å gjøre den herlig fri for enkelte biografiers hang til mer skjønnlitterære scener som skal få oss nærmere «familiemannen» eller «kompisen». Problemet er at sitatene er utvalgt og redigert av avisene, som gjerne var på gangsternes lønningslister eller leide dem til å kaste konkurrentenes opplag i elven. Det er «Snorky» Capone som medieevant retoriker, sutrekopp og sjarmør vi får et innblikk i – og ikke mennesket bak mytene. Höjers grundige research setter «Snorkys» vei til makten i perspektiv, men kommer ikke bak mediebildet av ham. Det er en merkelig kontrast til det uttalte ønsket om å avlive mytene.

Tidsbilde. Mer enn å være en biografi om Capone, er boken et tidsbilde av forbudstidens og gangsterveldets Chicago, sett gjennom forskeres og journalisters øyne. En særlig styrke er gjengivelsen av datidens diskusjoner, for eksempel om årsaken til kriminalitet. Skyldtes det at europeiske innvandrere tok med seg midtaldernormer til et moderne samfunn de ikke taklet? Eller var kriminalitetsbølgen del av den amerikanske driftigheten på linje med industriell ekspansjon og store oppfinnelser?

Capone, som selvsagt hadde kjøpt juryen, var sjokkert over de mange årene han ble dømt til i 1931. På vei til arretten uttalte han: «Det var min egen feil. Publisiteten – det var den som ødela for meg.» Det er også den som gjør at vi ennå husker ham, om enn fortsatt som en mytisk figur.

ANE NYDAL

ANMELDELSE

HENRIK HÖJER
Al Capone. Gangsteren og den amerikanske drømmen
Oversatt av Einar Blomgren.
423 sider. Schibsted, 2010

